

Nasveti strokovnjakinj za nego sobnih rastlin

Ciklame in božična zvezda

Ciklame nam s svojim bogatim in raznobarvnim cvetenjem polepšajo jesenske in zimske dolge dneve. Nekatere sorte pa tudi prav lepo dišijo. Znano je, da ciklame tudi očistijo zrak škodljivih snovi, ki se predvsem pozimi kopičijo v zaprtih prostorih. Simbol prihajajočih božičnih in novoletnih praznikov pa je božična zvezda, ki sploh ni zahtevna za vzgojo.

JANA BOLČIČ
URŠKA KLANČAR

Ciklame (*Cyclamen persicum*) spadajo v družino Primulaceae ali jegličevke. Dobro uspevajo v s hranili bogatem, humoznem substratu. Izhajajo iz vzhodnega Sredozemlja. Gojenje ciklam sega že v 17. stoletje, ko je znanstvenikom z žlahnjenjem uspelo ustvariti pestro paleto številnih barvnih odtenkov od bele, rožnate, blede vijolične in do rdeče z najrazličnejšimi oblikami in kombinacijami cvetov in listov. Za najlepše ciklame veljajo hibridi F₁, ki so rezultat križanja odbranih rastlin. Mesnati listi so povečini srčaste oblike, krasijo pa jih srebrni in zeleni vzorci. Velikost rastlin je običajno od 30 do 40 centimetrov, vendar obstajajo tudi mini ciklame, visoke od 20 do 25 centimetrov, ki prav bogato cvetijo.

Vodo dolivamo le v podstavke

Ciklame oblikujejo gomolje, zato je priporočljivo dodajati vodo le v podstavke, ker se na ta način izognemo preveliki omočenosti substrata in gnitju gomoljev. Med cvetenjem redno odstranjujemo odmrle liste in cvetove, ker predstavlja lahko že del odmrlega pe-

Božična zvezda, simbol prihajajočih praznikov

dali že leta 1850 v ZDA. Rastline ne oblikujejo cvetov, ampak le obarvane ovršne liste. Ovršni listi se lahko obarvajo z različnimi odtenki rdeče, rumeno ali rožnato. Obarvane ovršne liste imenujemo tudi brakteje. Rastlina ni zahtevna za svetlobo, ne mara poletne vročine in pripeke ter ne prenaša visokih temperatur. Optimalna temperatura za njeno rast in razvoj je od 15 do 20 stopinj Celzija. Božična zvezda je rastlina kratkega dne in oblikuje obarvane ovršne liste le, če jo postavimo v prostor, ki ga ne osvetljujemo z umetno svetlobo.

Rastline potrebujejo uravnoteženo vlago v substratu, zato smo vedno pozorni na to, da voda ne zastaja v lončku. Preveč vode v substratu lahko povzroči prisotnost srebrnega listnega virusa, ki je pogosta bolezen božične zvezde. Na napadeni rastlini se zvijajo listi in poganjki, ki so sivo lisasti. Rastline moramo uničiti. V suhem ozračju pa božične zvezde pogosto napadejo listne uši in pršice. V tem primeru se listi skodrajo in postanejo lepljivi, na njih pa opazimo drobne zelene ali črne pike, kar je posledica prisotnosti listnih uši. Lahko se pojavijo volnati kaparji

stejši vzrok je presuh zrak, zato si pomagamo tako, da z vodo pršimo okoli rastlin, vendar ne po listih. Priporočljivo je, da rastline redno

Listne uši se najpogosteje pojavijo na mladih poganjkih in pod listi. Priporočljivo je, da rastline redno

na spodnji strani listov, ki pa jih lahko odstranimo z volneno palčko, namočeno v alkohol.

Nega božične zvezde

Če se listi zvijajo in rumenijo ter odpadajo, pomeni, da je v prostoru presuho, pretemno in prevročje. Rastline postavimo na svetlo mesto in jih redno rosimo. Pri gojenju božičnih zvezd pazimo, da ogrevanje ne izvajamo s pomočjo plin-skih peči, ker se pričnejo listi zvijati in se posušijo. Rastline postavimo v prostor s svežim zrakom. Dvakrat na mesec rastlino dognojimo. Izbiramo gnojila na osnovi kalija. Za božično zvezdo vedno izberemo mesto, kjer ni prepiha, saj ta povzroči, da nam oveni cela rastlina.

Božična zvezda je simbol božičnih in novoletnih praznikov in ni zahtevna za vzgojo. Za dobro vzdušje in poživitev našega doma si jo zato brez pomislekov lahko privoščimo. Po praznikih rastline ne zavrzemo, ampak jo v drugi polovici marca oziroma aprila skrajšamo na 20 centimetrov, poskrbimo za to, da jo uravnoteženo namakamo in gnojimo, tako da bo čez dva meseca ponovno pognala prve poganjke. Da se ne bi preveč razrasla, jo v juniju nekoliko obrežemo in presadimo v večji lonec. Da se bodo ovršni listi božične zvezde ponovno obarvali, jo prenesemo v prostor z manj svetlobe.

Ob nakupu vedno pazljivo preverimo, ali ima rastlina zdrave in sveže liste. Med prenašanjem na dom jo moramo zaščititi pred mrzom in temperaturnim šokom. V kolikor so zunanje temperature zelo nizke, nakup raje prestavimo na toplejše dni, sicer rastlina lahko izgubi liste in jo moramo zavreči.

FO TO: IVAN MERLJAK

pregledujemo in odstranjujemo prizadete liste in cvetove. Če na ciklamah opazimo tanko prašnato prevleko in se listi zvijajo in ostajajo v rasti, lahko ugotovimo, da jih je napadla listna pršica.

Na kaj moramo biti pozorni pred nakupom? Pri nakupu ciklam imoramo biti že na začetku zelo previdni. Nikoli ne kupujemo ciklam, ki so že v polnem cvetu, ampak vedno izberemo tiste, ki imajo največ cvetnih popkov. Njihovi listi morajo biti zdravi in čvrsti, ne pa rumenkasti in povešeni. Za rastline ni dobro, da so izpostavljenemrazu, zato se izogibamo nakupom v hladnih vrtnih centrih in tržnicah.

Božična zvezda za praznike

Božična zvezda (*Euphorbia pulcherrima*) pa spada v družino mlečkovk (*Euphorbiaceae*) in izvira iz Mehike. Na planotah Mehike raste v obliki velikega grma. Prvo božično zvezdo v loncu naj bi pro-

Pogost razlog rumenjenja listov je tudi prereditko zalivanje, zato s prstom preverimo vlažnost substrata okoli gomolja; če je presuho, rastline zalijemo. Včasih pa listi rumenijo zaradi izpostavljenosti neposredni sončni svetlobi, zato moramo biti pazljivi pri izbiri mesta in rastline vedno postavimo v polsenco ali jo zasencimo z drugimi rastlinami oziroma zastremo okna.

Če pa rastline preobilno zalivamo, postanejo gomolji mehki in gnili ter začnejo propadati. Takoj moramo zmanjšati zalivanje. Priporočljivo je, da ciklame zalivamo izključno v podstavke, ker se tako izognemo gnitju gomoljev. Če ciklame postavimo v pretopen prostor, nam lahko prehitro odcvetijo. Odmiriranje robov listov ciklame in suhe lise na listih so posledica neposrednega sonca na orošene liste. Bolezen, ki najpogosteje napada ciklame, je siva plesen. Prepoznamo jo kot siv poprth z rjavimi lisami na listih in venenje stebel.

Ciklame nam s svojim bogatim in raznobarnim cvetenjem polepšajo dolge zimske dneve.

stavlja lahko že del gomolja. Ciklame gnojimo zmerno enkrat do dvakrat na mesec z gnojilom, ki vsebuje več kalija, ker ga rastline najbolj potrebujejo ravno v fazah cvetenja in nastavljanja novih cvetov. Rastline dobro uspevajo v hladnejšem prostoru, to je pod 20 stopinjami Celzija, z nekoliko več vlage v zraku.

Ciklame cvetijo od septembra do marca. Po končanem cvetenju jih vse manj namakamo, dokler vsi listi ne porumenijo in odpadejo ter ostanejo le gomolji. Rastline preidejo v obdobje mirovanja. Ko rastline prenehajo s cvetenjem, prenehamo tudi z dognoevanjem. Spomladi, ko so dnevi daljši in višje temperature, ciklame z lončkom vred postavimo na vrt na zmerno senčen prostor (pod grmiček) in jih tam pustimo do konca poletja. Rastline nato presadimo v lončke, ki jih predhodno napolnimo s substratom, bogatim s hranilnimi snovmi, in jim odstranimo uničeno korenino.

Zaradi občutljivosti rastlin na preveč vlage v substratu je priporočljivo uporabiti lončke z vodno zalogo in plovcem. Omenjeni lončki zagotavljajo, da so ciklame pravilno zalite in niso podvržene težavam zaradi prevlažnega substrata. Pri presajanju pazimo, da so gomolji v zemlji le do polovice. Ko se zunanja temperatura spusti pod 5 stopinj Celzija, rastline prenesemo v hladnejši in svetel notranji prostor.

Nega ciklam

Če rastline oblikujejo majhne liste in slabo cvetijo, jim zelo verjetno primanjkuje hranil. Zato poskrbimo za redno in uravnoteženo dognoevanje. Vzrokov za rumenenje listov ciklam je veliko. Najpog-

O avtorjih

Rubrika Nega sobnih rastlin nastaja v sodelovanju Kmetijsko gozdarskega zavoda (KGZ) Nova Gorica in Primorskih novic. Avtorici sta svetovalki specialistki iz koprskene enote KGZ Nova Gorica.